

Temat: **SPIRALA ZADŁUŻEŃ GOSPODARSTW DOMOWYCH, CZYLI MĄDRY POLAK PO SZKODZIE.**

Czas realizacji - 60 minut

Cele ogólne. :Nabywanie wiedzy na temat oszczędzania i rozsądnego zarządzania finansami osobistymi w budżecie gospodarstw domowych, tak żeby nie popaść w pułapkę zadłużenia.

Założenie: Na lekcjach przedsiębiorczości uczniowie zdobyli już podstawową wiedzę na temat gospodarstw domowych, oszczędzania, jakie są źródła dofinansowania gospodarstw domowych(kredyt , pożyczka, debet na karcie kredytowej).Znają pojęcie oprocentowania kredytów. Umieją posługiwać się metodą mind mappingu.

Cele operacyjne:

A) Kategoria wiadomości: Uczeń:

- Potrafi wskazać plusy i minusy oszczędzania, inwestowania i konsumpcji
- Potrafi rozróżnić rodzaje kart bankowych
- Zdaje sobie sprawę z konsekwencji podejmowania złych decyzji finansowych w gospodarstwie domowym
- Wie na czym polega „upadłość konsumencka” i kto może ją ogłosić
- Umie wymienić główne zasady , których stosowanie powinno zapobiec zjawisku spirali zadłużenia

B) Kategoria umiejętności: Uczeń:

- Identyfikuje doświadczenia swojej rodziny dotyczące korzystania z zewnętrznych źródeł dofinansowania gospodarstwa domowego
- Potrafi dokonać analizy wydatków w poszukiwaniu oszczędności na podstawie przykładowego budżetu domowego

Metody pracy: opis przypadku, dyskusja, praca z materiałem otrzymanym od nauczyciela, praca z komputerem, mapa myśli.

Formy pracy: z całą klasą , praca w grupach.

Środki dydaktyczne: wybrane artykuły, arkusze robocze, komputery, tablica, kartki papieru A3 , flamastry

TOK LEKCJI:

I. FAZA WPROWADZAJĄCA:

Nauczyciel: podaje temat, cele zajęć i formy realizacji tematu.

II. FAZA REALIZACYJNA :

<u>Czynności nauczyciela</u>	<u>Czynności uczniów</u>
<p>-Zadaje pytania:</p> <p>1.Co to jest gospodarstwo domowe?</p> <p>2.Jakie są źródła dofinansowania gospodarstwa domowego?</p> <p>3. Z czym kojarzy się słowo spirala?</p> <p>(spirala długów to nic innego jak branie pożyczki na spłatę dotychczasowych zobowiązań)</p>	<p>-udzielają odpowiedzi w formie dyskusji i wymiany zdań</p>
<p>-Przedstawia opis przypadku (zał.1), historię dwóch koleżanek Ani i Hani i dwóch sposobów zarządzania przez nie finansami osobistymi</p>	<p>- uważnie słuchają opisu</p>
<p>-Zadaje pytanie ;</p> <p>Jakie są pierwsze uwagi po wystuchaniu powyższej historii?</p>	<p>- dzielą się pierwszymi wrażeniami</p>
<p>-Dzieli uczniów na małe grupy , rozdaje arkusze robocze(nr1), które przedstawiają porównanie bilansu rocznych wydatków obu koleżanek</p>	<p>-zapoznają się z arkuszami roboczymi</p>
<p>Wydaje polecenie:</p> <p>Prześledzić wydatki obu dziewcząt , znaleźć i odpowiedzieć na pytanie „ Na czym Ania może zaoszczędzić wydatki?, oraz zrobić zestawienie tych oszczędności pod tabelką.</p>	<p>-analizują wydatki i szukają oszczędności oraz przedstawiają je na forum klasy</p>
<p>-Rozdaje uczniom przygotowane wcześniej artykuły dotyczące pułapek kredytowych i kart kredytowych lub jeżeli jest dostęp do komputerów podaje strony internetowe, na których uczniowie wyszukują pod kontrolą nauczyciela tematów dotyczących zagrożeń wynikających ze złych decyzji finansowych. Wykaz przykładowych artykułów i stron internetowych (zał.2)</p> <p>-Rozdaje uczniom kartki papieru A3 i kolorowe flamastry.</p> <p>Zadaje zadanie –rozrysować w formie mapy myśli</p>	<p>Wyszukują artykuły lub otrzymują gotowe od nauczyciela i zapoznają się z ich treścią.</p> <p>Na środku kartki wpisują myśl przewodnią</p>

<p>najważniejsze wnioski , które się nasuwają po przeczytaniu artykułów. Jaka jest myśl przewodnia przeczytanych artykułów?</p>	<p>danego artykułu np. „pułapki karty kredytowej” uzupełniają w formie mapy myśli na co trzeba zwracać uwagę. Każda grupa ma inną myśl przewodnią czytanego artykułu.</p>
<p>Rysuje na tablicy w centralnym punkcie, jaki problem mają uczniowie do rozwiązania, „czyli jak uniknąć spirali zadłużeń gospodarstw domowych?”.</p> <p>Zadanie : dorysować w formie mind mapy reguły, które bezwzględnie musimy przestrzegać , żeby nie popaść w spiralę zadłużenia .</p> <p>(ZaŁ.3 -najważniejsze zasady , których przestrzeganie uchroni nas od wpadnięcia w spiralę zadłużeń).</p>	<p>Na podstawie wykonanej pracy w grupach- zgłaszają swoje wnioski i po akceptacji nauczyciela i pozostałych uczniów uzupełniają mapę myśli na tablicy.</p>
<p>Mini wykład na temat nowej instytucji jaką jest upadłość konsumenta i kto może ogłosić taką upadłość (ZaŁ.4)</p>	<p>Słuchają wykładu</p>

III. FAZA PODSUMOWUJĄCA

<u>Czynności nauczyciela</u>	<u>Czynności uczniów</u>
<p>Przypomina co było celem dzisiejszych zajęć.</p> <p>Zadaje pytanie: Czy zajęcia spełniły oczekiwania uczniów. Co najważniejszego wyniosą z dzisiejszej lekcji?</p>	<p>Udzielają odpowiedzi i weryfikują zdobytą wiedzę</p>
<p>Zadanie domowe:</p> <p>1.Wyszukać w bazie internetowej porównanie ofert kart kredytowych, jaki bank daje najlepsze warunki?</p>	

2. Wyszukać dla Ani tańszej oferty usług TV + telefon +internet	
---	--

Załącznik Nr1

OPIS PRZYPADKU

Zarządzanie finansami osobistymi na przykładzie dwóch koleżanek Ani i Hani.

(do opisu przypadku wykorzystano artykuł Macieja Węgorkiewicza „ Zarządzanie finansami osobistymi-po co?” WWW.ePortfel.com).

Przeczytałem historię dwóch koleżanek z jednej uczelni – Ani i Hani. Obie ukończyły studia , dostały pracę w Warszawie ,o takim samym wynagrodzeniu w wysokości 4000zł netto. Obie mają chłopaków, którzy dokładają się do budżetu, więc mają w sumie po 5000zł miesięcznie dochodu. W czasie studiów dziewczyny pracowały i odłożyły po 25.000zł każda.

Ania to dziewczyna , która czerpie życie pełnymi garściami, zaś Hania lubi robić coś co jest przemyślane. Na początek startu w wielkim mieście potrzebują lokum. Ceny mieszkań w 2008 roku – 8-9 tys /m², czyli kawalerka o pow. 35m² kosztuje >300tys zł. Ania twierdzi ,że przy jej stylu życia nie będzie przyjmować gości w sypialni i potrzebuje mieszkania przynajmniej 60m. Ania korzysta z porady doradcy finansowego i dowiaduje się ,że na Warszawę to ma za małą zdolność kredytową , ale w Piasecznie już może kupić mieszkanie na raty i jeszcze zostanie na wykończenie . Bierze zatem kredyt hipoteczny pod zastaw mieszkania i z wkładem własnym 25.000zł.

Tymczasem Hania mimo identycznej zdolności kredytowej podejmuje decyzję wynajmu mieszkania, również w Piasecznie . Hania wynajęła mieszkanie od kolegi za 1100zł, taniej bo mieszkanie było nieumeblowane.

Hania bez problemu mogła kupić meble i sprzęt AGD za gotówkę ponieważ miała odłożone pieniądze , ale uważała ,że należy mieć rezerwę na nieprzewidziane sytuacje. Zatem sprzęt AGD kupiła korzystając „ z rat 0%”. W ten sposób zachowała 25 tys prawie nie naruszone. Obie dziewczyny musiały jakoś dojeżdżać do pracy na Mokotów. Ania zdecydowała się przy jej stylu życia na zakup na raty nowego Seata Ibiza . Poza ratą 2000zł za mieszkanie doszło Ani nieco ponad 800zł za samochód.

Tymczasem Hania kupiła za gotówkę używaną Toyotę Yaris, za którą dała 25 tys zł.

W ten sposób Ania spełniła swoje marzenia a Hania swoją konieczną potrzebę.

Przyszła rok 2009, w gospodarce zaczęło się robić nieciekawie i obie dziewczyny jako najkrócej pracujące straciły pracę. Przyszło im przez jakiś czas żyć z oszczędności i z pieniędzy za okres wypowiedzenia.

Hania jadła skromne posiłki w domu , ograniczała wszystkie wydatki do minimum, korzystała ze skypa, telefon miała na kartę i płaciła minimalnie.

Tymczasem Ania miała zwyczaj wpadać do iCoffee w Galerii Mokotów, aby przy kanapeczce i napoju obserwować życie. To jest jej śniadanie. Nie pomyślała nigdy ,że przez to wydaje o 200zł miesięcznie za dużo. Potem udawała się do Gymnasion, gdzie płaciła za kartę 140 zł / m-c. Za telewizję Hania nie płaci dodatkowo, ma 30 kanałów wliczone w usługę Internetu. Ania ma 50 kanałów i płaci za to 120 zł/m-c.

Hania żywi się w domu . Ania lodówki nie potrzebuje bo często odwiedza delikatesy i żywi się w knajpach. Dziewczyny nadal są bez pracy. Ania w końcu musiała sprzedać samochód, doradca zamienił jej dwa kredyty na kredyt konsolidacyjny. Jest zadłużona na ponad 400tys zł (mieszkanie 370 tys, samochód 35 tys i ponad 1000zł na karcie kredytowej) i w pierwszym miesiącu , w którym nie weźmie pensji nie jest w stanie spłacić rat.

Raty wynoszą 2800 miesięcznie i trzeba by jeszcze spłacić kartę kredytową, która jest bardzo wysoko oprocentowana. Ania myśli nawet o sprzedaży mieszkania , ale rynek nieruchomości stanął i z ceny mieszkania trzeba opuścić do 20% na co nie zgadza się bank, bo traci zabezpieczenie.

Sytuacja Ani jest nieciekawa . Nie może sprzedać mieszkania , za chwilę przestanie spłacać raty i zbankrutuje. Ania jest w pułapce i nie wie co zrobić. Tymczasem Hania nie ma tak dużych zobowiązań i może przyjąć pracę mniej płatną.

Trzeba przyznać ,że sytuacja Hani jest o niebo lepsza. Jak ona to robi?. Świadomie zarządza finansami.

Ania zarobiła przez rok **60.000zł** , a wydała **62.803** (deficyt **2803**). Ania znalazła ciekawy sposób na wydawanie więcej niż zarabia. Wyrobiła sobie kartę kredytową i część wydatków płaci za jej pomocą. Niestety Ania wydaje więcej niż zarabia i część karty nie jest spłacana. Średnio miesięcznie Ania ma 234 zł deficytu na karcie. Nie spłacone w terminie długi na karcie są oprocentowane 20% w stosunku rocznym. Te odsetki sprawiają, że na koniec okresu rocznego Ania na karcie do spłacenia ma nie 2803zł a ponad 3tyś zł(dokładnie 3074zł).

Hania w ciągu roku wydała 34.460zł, czyli ma 25.540 zł nadwyżki , średnio miesięcznie może odkładać 2128,33. Odłożone pieniądze Hania wkłada na lokaty, które uważnie wyszukuje w ofertach banków.

Podsumowanie .

Obie dziewczyny startowały z identycznej pozycji. Po roku Ania jest praktycznie bankrutem ,zaś Hania jest bogatsza od Ani o kilkadziesiąt tysięcy zł. Tylko dlatego ,że ma inny styl życia, potrafi oszczędzać, myśli niezależnie i świadomie zarządza finansami osobistymi. Dobre zarządzanie finansami u Hani polegało między innymi na utworzeniu przez nią poduszki finansowej np. na ryzyko utraty pracy. Hania nie kierowała się emocjami , uważnie obserwowała sytuację na rynku nieruchomości , na rynku pracy itp.

Arkusz roboczy Nr 1

Prześledźcie budżet roczny Ani i Hani

Ania – przychody za cały rok (pensja + dodatkka chłopaka) wynoszą 60.000zł (5tyś /m-c)

Hania- przychody za cały rok (pensja + dodatkka chłopaka) wynoszą 60.000zł (5tyś /m-c)

Wydatki roczne

Rodzaje wydatków	Ania	Rodzaje wydatków	Hania
Rata kredytu mieszkaniowego	2100x12=25.200	Opłaty za mieszkanie	350x12= 4200
Rata kredytu za samochód	800x12= 9600	Kredyt za AGD	250x12= 3000
Opłaty za mieszkanie	420x12= 5400	Wynajem mieszkania	1100x12= 13200
TV+telefon+Internet	280x12= 3360	TV+ telefon+ internet	95x12= 1140
Ubezpieczenie samochodu	1543	Ubezpieczenie samochodu	1200
Przeglądy gwarancyjne	700	Przegląd techniczny	120
Paliwo(10.000/100)6,5x4	2600	Paliwo(10.000/100)5x4	2000
Jedzenie	700x12=7200	Jedzenie	400x12= 4800

Rozrywka	300x12=3600	Rozrywka	100x12= 1200
Ciuchy	300x12=3600	Ciuchy	300x12= 3600
SUMA	62.803	SUMA	34.460
Deficyt	- 2803	Nadwyżka	+ 25.540

Jak myślicie gdzie Ania może znaleźć oszczędności w swoim budżecie, jakiego rzędu to mogą być oszczędności , wykonajcie podliczenie.

Załącznik Nr 2

Wykaz przykładowych artykułów i stron internetowych do wykorzystania na lekcji:

1. „Jak uniknąć długów na kartach kredytowych- www.dziennik.pl/gospodarka
2. Jak poradzić sobie z długiem na karcie kredytowej” - WWW.budzet-domowy.wieszjak.pl
3. „Wpadamy w spiralę długów” – WWW.bankier.pl
4. „Idziesz na zakupy , wracasz z kartą kredytową” WWW.gazeta.pl
5. „Jesteśmy finansowymi półanalfabetami” WWW.gazeta.pl
6. „Jak wziąć kredyt, żeby nie wpaść w pułapkę? Oszczędzać!” – WWW.gazeta.pl
7. „Domowy budżet- uporządkuj finanse i odłóż trochę grosza” – WWW.gazeta.pl
8. „Rachunki do przeglądu- jak łataliśmy z żoną wyciek gotówki” – WWW.gazeta.pl
9. „ Nie bój się kredytu, ale miej oszczędności” – WWW.gazeta.pl
10. „ Bilans domowego budżetu, czyli nie ukrywaj wydatków” – WWW.gazeta.pl
11. „Niedrogie i wygodne, ale mogą być niebezpieczne” - WWW.rp.pl
12. „Karta kredytowa czy pożyczka na wakacje?” – WWW.egospodarka.pl
13. Inne proponowane strony internetowe do wykorzystania dla nauczyciela i uczniów:

- WWW.gazetafinansowa.pl
- WWW.rzeczpospolita.pl
- WWW.financeosobiste.pl
- WWW.inwestycje.pl
- WWW.zrozumfinanse.pl

Załącznik Nr 3

Jakich zasad należy przestrzegać , żeby nie popaść w spiralę zadłużenia?

1. Używając karty kredytowej musimy zachować wewnętrzną dyscyplinę finansową, nie wolno dopuścić do przekroczenia okresu bezodsetkowego tzw. „grace period” czyli musimy pilnować terminu spłat.
2. Aby zachować właściwe relacje finansowe , środki na spłatę zobowiązań kredytowych nie powinny przekroczyć 20% miesięcznych dochodów.
3. Przed wzięciem kredytu dokładnie wyliczyć budżet gospodarstwa domowego, jaka jest wysokość stałych miesięcznych dochodów i stałe wydatki.
4. Zawsze czytać dokładnie umowy kredytowe oraz zasady korzystania z kart kredytowych , nie pozwolić , żeby nas pośpieszono przy podpisaniu umowy. Jeżeli można, to wziąć umowę do domu i spokojnie przeczytać. Zapisać sobie jeżeli czegoś nie rozumiemy i zapytać o to bankowca.
5. Najlepiej przed wzięciem kredytu poradzić się niezależnego doradcy finansowego ,ale o to będzie trudno ponieważ przeważnie doradcy będą chcieli sprzedać produkty banków, które reprezentują.
6. Nie kierować się przyznanym limitem na karcie ,ale wysokością naszych dochodów i wydatków.
7. Zabezpieczyć się na wypadek utraty pracy, choroby, gwałtownej zmiany odsetek spowodowanych inflacją(utworzyć tzw. poduszkę finansową, która stanowić będzie bufor bezpieczeństwa na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowej).
8. Nie dowierzać reklamom telewizyjnym ponieważ marketing instytucji finansowych ukierunkowany jest na przedstawienie prostoty i łatwości w zakresie uzyskania kredytu.

9. Domagać się od banków podawania i wyliczenia rzeczywistej stopy procentowej czyli podawania całkowitego kosztu kredytu z uwzględnieniem prowizji, odsetek, ubezpieczenia itd. Gwarantuje to konsumentowi nowa ustawa o kredycie konsumenckim z 2001 roku (Dz.U z2001r.Nr100, poz.1081 oraz Nr 109 poz.1030).
10. Obiektywnie ocenić swoją pozycję na rynku pracy, czy jest stabilna.
11. Unikać pożyczania pieniędzy poza bankami(raty w sklepach, pożyczki dostarczane bezpośrednio do klienta).
12. Upewnić się czy warunki kredytu nie zmieniają się istotnie w kolejnych latach, czy przez jakiś czas nie obowiązuje promocja, która zamieni się w normalny kredyt np. po roku?
13. Nie dać się skusić kolejną okazją. Pamiętaj! -bank na wszystkim musi zarobić.
14. Pamiętaj, że karty kredytowe są bardzo wysoko oprocentowane jeżeli nie spłacisz w terminie zadłużenia. Ponadto okresem bezodsetkowym objęte są transakcje bezgotówkowe,

Załącznik Nr 4

Co to jest upadłość konsumencka?

Upadłość konsumencka to nieformalnie używana nazwa możliwości ogłoszenia upadłości przez osobę fizyczną nie prowadzącą działalności gospodarczej. Do tej pory upadłość mogły ogłosić jedynie podmioty prowadzące działalność gospodarczą.

Od dnia 31 marca 2009 roku na mocy ustawy z dnia 5 grudnia 2008 roku o zmianie ustawy Prawo Upadłościowe i Naprawcze oraz ustawy o Kosztach w Sprawach Cywilnych, taką możliwość mają także osoby fizyczne nie prowadzące działalności gospodarczej.

Upadłość konsumencka jest formą ochrony prawnej osób, które popadły nie ze swej winy w finansowe tarapaty. **Pozwala uniknąć wpadnięcia w spiralę zadłużenia, polegającą na spłacaniu bieżących zobowiązań pożyczkami z innych banków.**

Nie każdy może skorzystać z możliwości ogłoszenia upadłości. Jeżeli ktoś myśli, że najpierw nabierze kredytów, a potem jak sobie nie poradzi z ich spłatą, to wtedy ogłosi upadłość konsumencką, to jest w ogromnym błędzie.

Ustawodawca zdecydował bowiem, że ogłosić upadłość będzie można tylko w wyjątkowych sytuacjach.

Wniosek o ogłoszenie upadłości złożyć może tylko osoba fizyczna (dłużnik), która stała się niewypłacalna wskutek wyjątkowych, niezależnych od niego okoliczności(np. choroba, wypadek, zwolnienie z pracy nie z naszej winy). Z niewypłacalnością mamy do czynienia wtedy, kiedy nie wykonujemy swoich wymagalnych zobowiązań (np. nie płacimy całości lub części rat, spóźniamy się z ich zapłatą, nie płacimy lub spóźniamy się z zapłatą rachunków za mieszkanie, gaz, prąd, telefon itp.)

Nie może ogłosić upadłości konsumenckiej dłużnik, który stał się niewypłacalny z własnej winy i nie wystąpiły nadzwyczajne okoliczności. Szczególnie nie może na to liczyć dłużnik, który zaciągnął

zobowiązanie będąc już niewypłacalny(np. podpisał następną umowę o pożyczkę, kiedy zalega z płatnościami rat poprzedniej pożyczki) albo gdy rozwiązano umowę o pracę z dłużnikiem z jego winy lub za jego zgodą.